

[Nissen.]

Land. Paa den lette Jord avledes der praktisk talt intet, og navnlig Græsserne led overordentlig store Tab. I det Aar fik mange sønderjydske Landmænd et Knæk, som de siden ikke har forvundet.

I 1922 kom det store Prisfald som Følge af Kronestigningen. Kreaturer, som man havde indkøbt i 1920 for at bringe Besætningen paa Fode igen, maatte vi i 1922 sælge for under det halve af, hvad de havde kostet i Indkøb i 1920. I 1923 var Sommeren meget vaad og Høsten derfor saa sen og vanskelig, at meget Korn blev bjærgtet i en daarlig Tilstand, og en Del deraf blev staaende paa Marken. I 1925 kom Deflationen, der ligesom i 1923 trykkede Priserne saa stærkt, at Resultatet til Trods for et udmærket Høstudbytte for de fleste Landbrug blev et betydeligt Driftsunderskud, og samtidig blev Landsdelen for anden Gang siden Genforeningen hærget af Mund- og Klovesygge, hvilket paaførte Landbruget meget betydelige Tab. Dertil kommer, at det viste sig vanskeligere, end man havde regnet med, at bringe Jorden og Besætningerne op paa fuld Ydelse, dette gjaldt ikke mindst Mælkeydelsen, som var gaaet meget langt ned under Krigen, og først i 1924 er Mælkeydelsen pr. Ko naaet op paa samme Højde som i 1913.

Men det gjaldt ikke alene et Genrejningsarbejde, som nødvendigvis skulde gøres, og det var heller ikke alene Produktionen, der skulde sættes op efter Krigstidens Nedgang, der maatte ogsaa foretages store omfattende Reforme af Bedriften efter de nye Afsætningsvilkaar, hvilket ligeledes nødvendig gjorde en betydelig Anvendelse af Kapital. Svineavl og Svinefedning efter dansk Mønster fordrede saaledes Udvidelse af Staldene og Opførelse af moderne Slagterier; samtidig har Landsdelens Elektrificering lagt Beslag paa store Kapitaler, ca. 50 Mill. Kr. Ogsaa indenfor Kvægavlen maatte man tilpasse sig efter de nye Forhold og ligesom i det gamle Land lægge Hovedvægten paa Mælkeproduktionen; tidligere havde den sønderjydske Landsdel med Afsætningen Syd paa for Øje mest været indstillet paa Kødproduktion, for hvilken de naturlige Betingelser var ganske gunstige, navnlig i den vestlige Del af Landet. Denne Omlægning af Besætningen var selvfølgelig forbundet med store Omkostninger.

Til alt dette kommer Forholdenes hele ekstraordinære Karakter og den af de stadige Svingninger i Pengeens Værdi betingede Usikkerhed. Inflationen og den lette Adgang til Penge i 1919—20 fristede

til Udvidelse af Forbruget og til dristige Dispositioner, som senere bragte Tab og dermed en Forøgelse af Gælden, og Rentebyrden. Det samme gjorde sig gældende under den nye Inflation i 1923—24. De berettigede Bestræbelser for at bringe Produktionen op paa Højde med Landbruget i det gamle Land forceredes frem af Inflationens Prisstigning, som syntes at give Løfte om et godt Udbytte. Men da Forbedringerne saa var gennemført, kom Deflationen og nedsatte Værdien og Udbyttet af den anvendte Kapital, medens Gælden forblev uformindsket, ikke alene uformindsket, men den voksede. Man har saaledes Lov til at sige, at Landsdelen, specielt Landbrugets økonomiske Genrejsning, har krævet større Ofre, end det ved Genforeningen var til at forudse, saaledes at Resultatet er blevet en stærk Forøgelse af Landbrugets Gæld fra Aar til Aar.

Jeg tænker, at disse Forhold, som jeg her har fremdraget fra Sønderjylland, i nogen Maade vil belyse de Vanskeligheder, som Sønderjyderne har haft at kæmpe med forud for de øvrige Danske. Een Ting vil jeg haabe er blevet klar for ærede Medlemmer, at hele den Start fra 1920—24, som jeg her har omtalt, har kostet umaadelige Beløb, hvilket igen vil sige Gældsstiftelse.

Vi skulde nu være saa vidt, at Hjulet kunde dreje og Rentabiliteten og Frugterne af vort Arbejde kunde begynde at flyde til os. Men hvad sker? I Samlingen 1924—25 vedtager man herinde paa Rigsdagen en Lov, der sætter Kronen i Pari. Dette var vi selvfølgelig ikke indstillet paa i Sønderjylland. Vi havde disponeret i god Tro til den lille Krone, taget vore 25—30 pCts. Tab paa vore Laan, kort sagt, indstillet os i alle vore Forhold Landbruget vedrørende paa Højkonjunktur; saa havde Starten været møjsommelig og vanskelig og krævet store økonomiske Ofre, er det egentlig først nu, at Vanskelighederne begynder. Det ligger i Sagens Natur, at en Forretning som Landbruget i Sønderjylland, der var indstillet paa Højkonjunktur, ikke kunde staa for Deflationens langsomme, men økonomisk kvælende Favntag. Dette har da ogsaa ført til, at man Gang efter Gang har maattet forøge sine Laan, og dette er jo ikke Vejen til økonomisk Balance og personlig Selvstændighed. Mange yngre Landmænd, der begyndte omkring ved Genforeningen med Lyst og Mod og tog fat paa deres Bedrift, udvidede den, kalkede Jorden, afvandede Jorden, gjorde et møjsommeligt Arbejde paa den, staar i Dag som slagne Mænd, Mænd, der har tabt Lysten og Modet, fordi de staar